

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Proponitur Bulla Nicolai.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

28. Id certe multo verius est, si addatur in instrumen-
to contractus hæc, vel similis clausula: *Contrahimus jux-
ta formam Bullæ, vel servatis conditionibus Pontificiis, nec
aliter, nec alio modo.*

29. Idem denique verum erit, si contrahens sit Rusticus, vel mulier, nam de his non præsumendum est, velle celebrare contractum illicitum, & vsurarium, ut notant Covarruvias lib. 3. variarum cap. 8. numero 3. Titaequell. de retract. convent. in Praefat. numero 34. & 35. alique.

31. Tertiò, nota esse probabilem opinionem illorum, qui affirmant eas folas conditiones ex prædictis requiri pro foro confcientia ad validum, licetumque contrahendum (enfus), quæ de jure nature esse *fuprà* diximus, ex Lefſio, *fuprà*, cap. 4. num. 1. cæteras effe pro foro externo. Lege Bonac. de contrah. diſp. 3. q. 4. pun. vni. n. 45. vide etiam, quæ dicam *infra*, cap. 6. §. 2. n. 4. aliòſque ab ipſo Bonacina citatos.

GREGORIUS XIII.

C L E M E N S V I I I .

33. Denique Clemens VIII. anno 1592. edidit Constitutionem, quæ incipit: *Quæ ad sublevationem.* Vbi præcipit, ne in statu Ecclesiastico in posterum creentur censui, nisi ad, summum ad rationem septem pro centis *Carli.*

CLEMENS VIII.

CAPVT VI.
*De Constitutione Censûs pro Regnò Sicilia
in forma Bullæ Nicolai V. &
Gregorij XIII.*

C A P V T VI.

Gregorij XIII

§. I. Proponitur Bulla Nicolai V.

1. **B** Vllam Nicolai V. pro vtraque Sicilia ultra, & Citra Pharum habes in Bullario, eandemque re.

2. Iam verò Bulla hæc, quam præter dictos
actores exhibet Rex Alphonsus Primus in
consensibus inter Pragmaticas hujus Regni, est hujus
horis.

3. Hactenus Bulla, in qua vides, recte ponitur
ciunt Lupus, & Summa Corona ^{ll, cc}) conditiona
ea requisitas ad quatuor revocari.

5. Tertia, ut annua census penitus non
mam partem pretii, id est, ut census non constituat
plus, quàm ad rationem unius pro decem, seu, quod
idem est, ad rationem decem pro centum.

ponitur, nec iniusta, nec contra substantiam contractus, juxta arbitrium contrahentium; ut admirer Summam Coronam, quæ postquam exscriptis dictam Bullam, ubi clare adest illud (penis, & alius, & c.) ait, esse contra hanc Bullam, apponi pactum pœnale, ut bonam incident, in commissum. Melius dixisset, ut nos superius diximus, cap. 4. §. 4. & iterum dicemus inferius, hoc eodem capite 6. §. 8. n. 7. non esse, ex se iniustum, nam secus non concessisset Pontifex, sed ex avaritia emptoris posse facile esse iniustum, quando pœna non est moderata, vel tantum onus non aliunde compensetur.

§. II. Proponitur Bulla Gregorii XIII.

Gregorius autem XIII. dum approbat prædictam Nicolai Bullam, vult, ut sequentes conditiones observentur. Prima, ut tollantur abusus contra Bullam Nicolai V. forte introducti.

2. Secunda, ut possit census redimi.

3. Tertia, ut in creatione census fiat mentio unius, aut plurium rerum certarum, & nominatarum; addi tamen possit generalis obligatio omnium bonorum.

Quam obligationem inducant prædicta duo Bullæ.

4. Inquires: Prædicta intelliguntur etiam in foro conscientie, ita, ut contractus censuales celebrati in utraque Sicilia sine his conditionibus non solum sit irritus in foro externo, sed etiam sit irritus in foro interno?

Respondeo: Ita multi putant cum Bonacina de contract. disp. 3. quest. 4. p. unic. num. 43. loquente de conditionibus Bullæ Pii V. nam certe idem is diceret de conditionibus nostris à Nicolao requisitis. Hi enim tenent, omissionem solemnitatis, saltem non levis (nam de levis diximus supra, cap. 5. num. 27.) reddere nullum contractum, etiam in se, unde etiam in conscientia. Alii tamen probabiliter (ut id esse probabile idem Bonac. ibidem facit) affirmant, non esse irritum in foro conscientie (nisi expresse irritum redditum à lege fuerit ut in casu dicendo infra, §. 5.) in quo foro illæ solum conditiones requiruntur, quas iure, naturæ, seu ex natura contractus requiri dictum est in superioribus, præferim cap. 4. initio, quamvis in foro externo præsumatur vsuarius contractus ex defectu cuiuslibet conditionis ex prædictis, saltem non levis momenti. Immo Molina, Salom. Navarr. Salas apud Bonacin. loc. cit. alique existimant, contractum non habendum esse vsuarium, & nullum in quocunque foro ante sententiam Iudicis, modò celebratus fuerit, servatis conditionibus requisitis ex natura contractus, & consequenter posse ab emptore perseverari in contractu jam celebrato, absque onere computandi in sortem pensiones acceptas, nisi à Iudice condemnatur. Postquam condemnationem stare sanè sententiæ condemnatus debet; quia iustæ sententiæ semper est parendum.

5. Iam verò singulas conditiones Nicolai, & Gregorii percurramus, memineris tamen, etiam apud nos Siculos locum habere ea, quæ supra de censu in genere tractata sunt, & pertinent ad ipsam naturam contractus censuales.

§. III. Prima conditio Censui in Sicilia super Re, vel Rebus.

Prima conditio Nicolai est, ut census constitutur super re certa, vtiq; immobili, & fructifera, vel generaliter super omnibus bonis. Notas? Nicolaus V. dicit (vel) at Gregorius id restringit; vult enim vt semper constitutur super vna re, vel pluribus certis & nominatis (vtiq; ut dictum est, immobilibus & fructiferis) addita tamen generali omnium bonorum obligatione. Et certe in Regno nostro census passim creantur hodie juxta hanc Gregorii conditio-

nem, in qua sola videtur differre constitutio Gregorii ab illa Nicolai. Sed jam primam hanc conditionem quinque questionibus illustremus.

Quid intelligatur nomine rei immobilis?

2. Quæres autem primò. Quid intelligatur nomine rei immobilis?

Respondeo: Prædia, Domus, & alia hujusmodi ex natura sua perpetua, immò ipse census habetur pro re immobili. Unde licebit per vnum censum constituere alium, etiam æqualem, ut docet Molina, d. 289. claus. 1. Navarr. in comment. de vsu, n. 87. alique, si sicuti de facto constituitur census super alios census, jura, & redditus Principum, & Civitatum, ut etiam super gabellas, officia perpetua, &c.

3. Adverte tamen, censum, super quem alius census imponitur, debere ex se esse irredimibilem, aliter posterior census, priore pereunte, periret; nam propterea (saltem ad hunc effectum) inter mobilia reputatur redditus non perpetuus à Glossa, in Extravag. ad condit. v. Mobilibus, Bald. in l. Ha. adili. §. 15. Illud, C. de sec. rube. Tiraquell. de retractu, p. 1. §. 4. num. 119. alique. Putat nihilominus Lessius, l. c. 22. d. 12. n. 77. posse collocari censum super censum redimibilem, quando, qui in primo casu censum secundum fundavit, esset paratus (addo, & legitime se obligaret) pereunte primo censu, in alia re fundare secundum.

An satis sit, super omnibus bonis? Vbi de infectione bonorum illius, qui possidet rem subjectionem Censui.

4. Quæres secundo, an Siculis liceat nunc, fundare censum generatim in omnibus bonis, nullum certum exprimendo? Siculis, dico; nam scio, seculis lege, licitum esse, ut vult Farinac. l. 1. decis. 10. n. 1. Tol. §. c. 45. n. 3. patetque ex Bulla Nicolai V. in qua id conceditur, ut vidimus, quod certe non concessisset, si id ex natura sua esset illicitum. Sed, quia Gregorius XIII. ut modò vidisti, id prohibuit Siculis, idem de ipsis hæc questio procedit.

5. Respondeo: Quamvis ante Bullam Gregor. XIII. fuerit id Siculis licitum; tamen post illam non licet, pro foro externo. Patet ex voluntate expressa Gregorii, ut Notavi dicto n. 3. Sicuti etiam, nec licebit, ubi est recepta Pii V. Bulla, ut patet ex secunda conditione ejusdem Bullæ allata c. 5. Dixi (pro foro externo.) Nam pro interno, dixi C. eodem, §. 1. n. 4.

Illud autem emolumentum est, quando ponitur census in vna re certa & simul in aliis venditoris bonis, ut quamvis pereat res nominata, non tamen pereat census, quia jam pensio debetur super ceteris venditoris bonis.

6. Notandum insuper esse, latum discrimen inter obligationem, quæ in censu fit super re certa & illam, quæ fit super omnibus bonis in confuso: quod sic breviter declarat De Lugo, d. 32. de iust. num. 33. & 34. Cum dictum sit, rem hypothecæ subjectam deferre secum semper onus illud, & obligationem realem, hinc fit, ut ad quemcunque possessorem transierit, possit creditor debitorum ex illa exigere: non potest tamen ex jure novo, etiam in hypotheca expressa, agere creditor adversus tertium possessorem, nisi præcedente excussione in bonis debitoris, & fidejussorum, & eorum hæredum; ut habetur in Authent. de fidejussoribus, §. Sed neque, & paulo post. Doctrina hæc non procedit in feudo super quo census aliquis impositus est; hoc enim, si vendatur, vel alienetur, defert ita secum onus illud, ut non debeat prius à venditore census peti redditus, sed, immediate ab ipso tertio possessore. Neque enim illa est propriè hypotheca, de qua agimus, sed est venditio partialis domini vtilis illius feudi, ut explicuimus agentes de censibus (ego id dixi superius, cap. 2. §. 3. n. 1.) Aliud verò esset de bonis aliis, quæ hypotheca generali obligata sunt pro securitate census, hæc enim si transeat ad tertium